

Preiļu novada skolas stratēģijas scenārijos

Preiļu novadā izstrādāta pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam. To 5. februārī gandrīz pilnā Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijas zālē apsprieda pedagogi un iedzīvotāji (piedalījās 71 cilvēks).

Egita Terēze Jonāne

Priekšlikumi bija vairāki (arī pirms šīs apspriešanas sapulces tie bija iesniegti rakstiski šīs stratēģijas izstrādātājiem "Dynamic University" un Preiļu novada pašvaldībai). "Vietējā Latgales Avīze" uzsver tos šajā rakstā, kā arī informē par stratēģijā piedāvātajiem scenārijiem. Jāatgādina arī, ka skolu sakārtošana šajā stratēģijā ir viens no izglītības ekosistēmas attīstības jautājumiem, turpat uzsvērti arī daudzi citi izaicinājumi un rīcības Preiļu novadā, tostarp izglītojamo skaits, droša izglītības vide, izglītības kvalitāte, daudzpusīgs izglītības piedāvājums, skolēnu pārvadājumi, skolo-tāju profesionālā izaugsme, efektīva izglītības pārvaldība, mūžizglītības iespējas, kopienas līdzdalība utt.

Dokumentā rakstīts, ka...

Aglonas pagastā izglītības tīklu sakārtošanu pašvaldība skata kopā ar Rušonas pagastu, jo bijusi Rušonas pamatskola ir kļuvusi par Aglonas vidusskolas mācību vietu Rušona (tautas valodā – filiāli). Stratēģija piedāvā turpmāk šai vidusskolai pievienot arī Aglonas pagasta pirmsskolas izglītības iestādi, saglabājot nodarbības arī bērnudārza ēkā.

Galēnu pamatskolai jāļauj strādāt un piesaistīt bērnus no kaimiņu novadiem, uzsvērt šajā dokumentā, bet, samazinoties skolēnu skaitam, varētu samazināt tās pakāpi uz sākumskolu vai arī noteikt to par mācību vietu citai Preiļu novada skolai.

Riebiņu pagastā scenārijs uzsver, ka pašvaldība saglabā gan pamatskolu, gan pirmsskolas izglītības iestādi «Sprīdītis», tomēr jāpēta, kā šīs skolas dzīvi nākotnē ietekmēs Preiļu pilsēta, tāpēc stratēģijā piedāvā arī Riebiņu skolu sasaitēt ar Galēniem kā Riebiņu pamatskolas mācību vietu. Taču nav zināms, ko lems Preiļu novada pašvaldība saistībā ar saņemto vēstuli atcelt lēmumu par Riebiņu vidusskolas reorganizāciju par pamatskolu.

Preiļu un Pelēču pagasta ekosistēma stratēģijā skatīta kopā, tāpēc ka Pelēču pamatskola no pagājušā gada ar pašvaldības lēmumu kļuva par Preiļu 1. pamatskolas mācību vietu Pelēči. Viens scenārijs piedāvā apvienot Preiļu 1. pamatskolu un Preiļu 2. vidusskolu. Darbu turpina gan pirmsskolas izglītības iestāde «Pasaciņa», gan Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzija, norādīts stratēģijā. Tikmēr cits scenārijs pieļauj vienu izglītības iestādi – Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāziju, kas īsteno izglītības programmas no 1. līdz 12. klasei.

Rožkalnu, Upmalas un Vārkavas pagastā darbojas Vārkavas pamatskola Upmalas pagastā, nodrošinot gan pirmsskolas, gan pamatskolas izglītības programmas.

Skolas vēlas būt patstāvīgas

Preiļu novada Izglītības pārvaldes vadītājs Andrejs Zagorskis pauž, ka pašvaldības pieņemtie lēmumi nav bijuši kļūdaini, jo klasteru metode (skolas ar mācību vietām) darbojas, tāpat aicināja nodrošināt izglītības kvalitāti. «Jau šobrīd sastopamies ar izaicinājumiem, lai varētu piepildīt Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāziju un Aglonas vidusskolu. Ja mēs neatbalstīsim skolotājus, mums kadru nebūs. Jādomā arī par drošību skolās – iestādēm nav videokameru, nav arī žogu,» teica Izglītības pārvaldes vadītājs.

Tikmēr Preiļu 1. pamatskolas kolektīvs iesniegumā aicina pašvaldību nereformēt šo skolu, uzsvērot, ka «esam pašpietiekama, mūsdienīga mācību iestāde» un ka atbalstāms scenārijs, kur Preiļos darbojas Preiļu 1. pamatskola ar mācību vietu Pelēči un Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzija.

Tāpat arī Preiļu 2. vidusskolas pārstāvji apspriešanas sapulcē mutiski aicināja šo skolu nepievienot Preiļu 1. pamatskolai vismaz gadu, un šajā laikā rīkot kopīgus sadraudzēšanos pasākumus, lai bērni, jo sevišķi tie, kuri mācās speciālajās izglītības programmās, aprastu ar jauno mācīšanās vidi. Pašvaldība saņēma arī šīs skolas saimes iesniegumu ar lūgumu atcelt pašvaldības lēmumu reorganizēt Preiļu 2. vidusskolu par pamatskolu ar šī gada 1. septembri.

Savukārt Preiļu pilsētas iedzīvotāju konsultatīvā padome gan klātienē, gan vēstulē ieteica atlikt stratēģijas pieņemšanu līdz jaunu valdības lēmumu pieņemšanai par izglītības finansēšanas modeli un paūz atbalstu gan Preiļu 1. pamatskolas, gan Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijas kā atsevišķu izglītības iestāžu pastāvēšanai.

Kā teikts iepriekš, pašvaldībā atrodas arī Riebiņu vidusskolas saimes iesniegums ar priekšlikumu atcelt minēto lēmumu, kur ietverta arī Riebiņu vidusskolas reorganizācija par pamatskolu ar šī gada 1. sep-

tembri, un ļaut uzņemt skolēnus 10. klasē («Vietējā Latgales Avīze» par to rakstīja jau iepriekš).

Plašākus komentārus par stratēģiju mutiski un rakstiski sniedza Preiļu 1. pamatskolas mācību vietas Pelēči metodiskais Gun-tars Ratenieks. Vispirms viņš uzsvēra, ka stratēģijā nav norādīts, par kādu naudu pašvaldība īsteno stratēģijas uzdevumus. Tāpat viņš aicināja ieviest pedagogu apdrošināšanu, kāda darbojas kaimiņu pašvaldībās, pilnveidot skolēnu pārvadājumus, nodrošināt iekļaujošo izglītību, uzturēt interešu izglītību visā novadā, pilnveidot darbu ar jauniešiem un sporta organizatoru tīklu.

Apspriešanas izskaņā Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijas direktore Skaidrīte Ūzuliņa aicināja domāt par izglītības kvalitāti un apvienoties, lai dotu bērniem labāku izglītību, tāpat pauda prieku, ka šajā mācību gadā ģimnāzijā skolēnu ir vairāk. Aicinājumu apstiprināt šo stratēģiju, kas ļautu virzīties uz priekšu, pauda Preiļu novada domes Attīstības, investīciju un inženierdaļas vadītāja Iveta Piziča.

Ko domā iedzīvotāji?

«Vietējā Latgales Avīze» jautāja lasītājiem, kuras skolas Preiļu novadā ir vai nav jāreformē. Atbildes lielākoties bija emocionālas, galvenokārt komentēta tika valsts un pašvaldības attieksme pret izglītību, sevišķi lauku skolām.

Inese Matisāne atzīst: «Nevajadzētu neko reformēt! Ir būtiski jāuzlabo izglītības kvalitāte esošajās skolās, ir jāsāk strādāt daudz efektīvāk, izmantojot jaunākās mācību metodes.» Artūrs Savickis pieļauj, ka Preiļos varētu pastāvēt tikai Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzija.

«Pirms reformēt skolas, ceļi jāsakārto, arī jānodrošina transports ne tikai uz skolu, bet arī uz skolas agro stundu,» uzskata Iveta Šņepste. Savukārt Antoņina Skreivere raksta: «Bijušajā Vārkavas vidusskolā, tagad jau pamatskolā, vairs palikuši pavisam nedaudz skolēnu. Reformē, kā gribi, bet vispirms vajadzīgi bērni.»

Līvija Zalāne retoriski jautā: «Cik tad to skolu ir palicis Preiļu novadā? Manuprāt, viss jau ir izreformēts.» Kristīne Kursīte raksta: «Skolas vispār aiztikt nevajag.» Un Inta Selicka piebalso: «Nekas nav jāreformē.»

Plašāku ieskatu izglītības reformu kontekstā šajā aptaujā sniedza Ilona Indriksone. Viņa ir vadījusi Preiļu Brīvo skolu un šobrīd strādā Preiļu novada pašvaldībā. Ilona Indriksone raksta: «Man patīk analizēt procesus cēloņu un seku kontekstā. Laika līnija izskatās šādi:

2009. gads – sākās strauja skolu skaita samazināšana (izglītības un zinātnes ministre: Tatjana Koķe, Valda Dombrovska ministru kabinets).

2010. gada 26. marts – Preiļu novada dome nolēma likvidēt Aizkalnes pamatskolu nepietiekama skolēnu skaita dēļ (ministre: Tatjana Koķe, Valda Dombrovska ministru kabinets, Preiļu novada domes priekšsēdētājs: Aldis Adamovičs).

2014. gada 28. janvāris – Riebiņu novada dome nolēma likvidēt Silajāņu pamatskolu skolu tīkla optimizācijas un skolēnu skaita samazināšanās dēļ. Lēmums tika saskaņots ar Izglītības un zinātnes ministriju (ministre: Ina Druvieta, Laimdotas Straujuma ministru kabinets, Riebiņu novada domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns).

2018. gads – slēgta Priekuļu pamatskola/sākumskola nepietiekama skolēnu skaita dēļ (ministri: Kārlis Šadurskis, Māra Kučinska ministru kabinets, Preiļu novada domes priekšsēdētāja Maruta Plīvda).

2022. gada 24. februāris – Preiļu novada dome nolēma reorganizēt Salas pamatskolu par Salas sākumskolu, kas 2024. gadā tika slēgta (IZM ministres: Anīta Muižniece, Anda Čakša, Artura Krišjāņa

Kariņa ministru kabinets, Evikas Siliņas ministru kabinets, Preiļu novada domes priekšsēdētājs Ārijs Vucāns).

Un šis process joprojām turpinās visā valstī un pie mums arī, jo iedzīvotāju, tostarp skolēnu, skaits sarūk.»

Ministre aizies, ko tad? Galavārds būs jāsaka pašvaldībai

Stratēģijas apspriešanas dienā vairāki runātāji praviētiski jautāja – Anda Čakša aizies, ko tad? Premjere patiešām ir atsaukusī no amata ministri, un jau izskan bažas, vai jaunais ministrs nenāks ar jaunām reformām un vai šī stratēģija saglabās savu aktualitāti.

Jāuzsver, ka stratēģija ir scenārijs, kā attīstīt izglītību Preiļu novadā, nevis ar parakstu un zīmogu apstiprināts lēmums, tāpēc galavārds būs jāsaka Preiļu novada pašvaldībai. «Vietējā Latgales Avīze» lūdza arī pašvaldības vadītāja komentāru.

Preiļu novada domes priekšsēdētājs Ārijs Vucāns: «Saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātajās izglītības attīstības pamatnostādnēs noteiktajiem mērķiem, ir izstrādāts nozīmīgs pašvaldības plānošanas dokuments «Preiļu novada pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam». Tā izstrādē izmantotas dažādas pētnieciskās metodes, padziļināti analizēti izglītības dati un iesaistīta sabiedrība, lai nodrošinātu visaptverošu un ilgtspējīgu pieeju.

Šajā dokumentā detalizēti analizēta novada izglītības sistēma, iekļaujot vispārējo, speciālo, interešu, profesionālās ievirzes un mūžizglītības piedāvājumu. Tāpat izvērtētas izglītojamo skaita tendences, mācību sniegums un resursu nodrošinājums.

Mēs visi saprotam, ka izglītība ir viens no būtiskākajiem priekšnoteikumiem mūsu kopienas attīstībai, un kvalitatīva izglītība ir ieguldījums bērna nākotnē. Šī stratēģija kalpos kā ceļvedis kvalitatīvas, pieejamas un mūsdienīgas izglītības nodrošināšanai visām vecuma grupām. Stratēģija paredz kompleksu pieeju – sākot no labas pārvaldības un skolu tīkla sakārtošanas līdz pedagogu profesionālās kapacitātes stiprināšanai un mācību vides modernizēšanai.

Manuprāt, ir būtiski, ka dokumentā skaidri iezīmētas prioritātes – efektīva finanšu un resursu pārvaldība, kvalitatīvs un pieejams izglītības saturs, droša un iekļaujoša vide, kā arī izglītības saistīšana ar nodarbinātības un izaugsmes iespējām. Ilgtspējīgas izglītības sistēmas izveide ir iespējama, tikai balstoties uz objektīviem datiem un skaidriem kritērijiem, tādēļ aicinu iedzīvotājus iepazīties ar stratēģiju Preiļu novada pašvaldības mājaslapā un līdzdarboties tās īstenošanā.

Interesanti, ka stratēģijas apspriešana vainagojās ar papildus ierakstītu punktu šajā dokumentā, proti, īstenojot izglītības iestāžu reorganizāciju, pašvaldībā tiek izveidotas pārmaiņu vadības darba grupas, kas nodrošina atbalstu pārmaiņu ieviešanai un kuru sastāvā ir gan lēmējvaras, gan izpildvaras pārstāvji.

Tikmēr stratēģijas autori aicināja Preiļu novadā veidot tādu izglītības tīklu, kas būtu ilgtspējīgs, iekļaujošs, ekonomiski efektīvs, vairotu un līdzsvarotu gan līdzvērtīgas, gan kvalitatīvas izglītības iespējas.

Informējam, ka raksts tapa pirms Preiļu novada domes 27. februāra sēdes, kur darba kārtībā bija iekļauts lēmuma projekts par šīs stratēģijas apstiprināšanu. Laikraksts rakstis par to jaunredzē!

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem».

«Par projekta raksta «Preiļu novada skolas stratēģijas scenārijos» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF

Mediju atbalsta fonds